

Veno Donlić
Jasna Lulić-Drenjak
Viktor Moretti
Luka Dobrović

INTEGRACIJA STUDENATA S INVALIDITETOM KROZ SPORT NA PODRUČJU GRADA RIJEKE

1. UVOD

Unatoč stalnim dostignućima u integraciji studenata s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, postoji opravdana sumnja na području studentskog sporta i u nekim slučajevima i nastave tjelesne i zdravstvene kulture (TZK) o mogućoj diskriminaciji, s obzirom na to da zbog pojedinih vrsta invaliditeta i korištenja pomoćnih adaptivnih pomagala nisu u mogućnosti uključiti se u redovita studentska sportska natjecanja, odnosno pohađanje A ili B programa nastave TZK. Na taj način nemaju jednake mogućnosti za sudjelovanje u rekreativnim i sportskim aktivnostima kao što to imaju drugi studenti te je potrebno uložiti više truda i pronaći moguća rješenja na područjima gdje studiraju. Ovim radom pokušat će se pronaći različite mogućnosti uključivanja većeg broja studenata s invaliditetom u specijalizirane sportske udruge za takvu vrstu rada, kako bi se priključili malom broju studenata – sportaša s invaliditetom na području grada Rijeke (7,5% od ukupnog broja studenata s invaliditetom) te stekli pozitivna iskustva bavljenja sportom.

Prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom potrebno je poticati i promicati iste u najvećoj mjeri na sudjelovanje u redovnim sportskim aktivnostima na svim razinama [1]. Bavljenje sportom studenata s invaliditetom vrlo je značajno zbog lakšeg uključivanja u sam proces prilagođavanja i rehabilitacije odnosno integracije u društvenu sredinu. Sportske aktivnosti mogu pridonijeti poboljšanju općeg stanja organizma te omogućiti samopotvrđivanje u smislu ublažavanja psihičkih posljedica invalidnosti.

2. CILJ

Ukazati na veću potrebu uključivanja studenata s invaliditetom u sportske aktivnosti te povećanja svijesti o potrebi organiziranog i redovitog tjelesnog vježbanja koje će im pridonijeti poboljšanju općeg zdravstvenog stanja te pozitivno djelovati na organske sustave u cilju smanjenja razine kolesterola i krvnog tlaka, tjelesne težine, poboljšanja apsorpcije kisika pri disanju itd.

Također se želi dokazati da se uz veći angažman svih mjerodavnih tijela može i studentima s određenim oštećenjem ili teškoćom omogućiti ravnopravnost u smislu poticanja na bavljenje sportom kod svih oblika invaliditeta, kao i „razbijanje barijere“ o nemogućnosti i neprimjerenosti bavljenja sportom studenata s invaliditetom.

3. MOGUĆNOST INTEGRACIJE STUDENATA S RAZLIČITIM OBLICIMA INVALIDITETA U KINEZIOLOŠKE SADRŽAJE NA PODRUČJU DJELOVANJA SVEUČILIŠTA U RIJECI

Studentima s invaliditetom smatraju se studentice i studenti s oštećenjima vida i sluha, motoričkim poremećajima, kroničnim bolestima, specifičnim teškoćama učenja (disleksija i deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj ili ADHD) te studentice i studenti s psihičkim bolestima i poremećajima (Kiš–Glavaš, 2012). Studentice i studenti s oštećenjima sluha, lakšim motoričkim poremećajima, disleksijom, ADHD-om i oni s psihičkim poremećajima mogu se uključiti u nastavu tjelesne i zdravstvene kulture s prilagođenim ili redovitim programom, kao i u sportske aktivnosti na Sveučilištu. Međutim, studenti s invaliditetom koji podrazumijeva otežano kretanje ili upotrebu pomoćnih adaptivnih pomagala, kao i s potpunim gubitkom vida, nisu u mogućnosti, a u većini slučajeva i sami ne žele zbog pristupačnosti sportskim objektima te nelagodnog osjećaja zbog specifičnosti invaliditeta, priključiti se navedenim kineziološkim sadržajima. Prema Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom [5] svako razlikovanje, isključivanje ili ograničavanje na osnovi invaliditeta koje ima svrhu ili učinak sprečavanja ili poništavanja priznavanja, uživanja ili korištenja svih ljudskih prava na izjednačenoj osnovi s drugima, što se između ostalog odnosi i na područje koje pokriva kineziologija, podrazumijeva uskraćivanje razumne prilagodbe ili diskriminaciju. Danas se pojam sporta upotrebljava u širem smislu, a prema definiciji Vijeća Europe sport podrazumijeva sve oblike tjelesne aktivnosti koji kroz slučajno ili organizirano sudjelovanje ciljaju prema izražavanju i poboljšanju tjelesne spremnosti i mentalnog blagostanja, pridonose stvaranju društvenih odnosa i omogućuju postizanje rezultata u natjecanjima na svim razinama (Miholić i sur., 2012). Stoga se kao rješenje problema kod studenata s težim oblikom invaliditeta, koji se ne mogu uključiti u redovite programe sporta na sveučilištima nameće mogućnost uključivanja u specijalizirane sportske udruge na području djelovanja, uz pretpostavku da će im rad u homogeniziranoj grupi biti pristupačniji. Integracija osoba s invaliditetom podrazumijeva uključivanje u različite aspekte društvenog života pa tako i u sport. Njeno značenje nije uvijek striktno povezano uz natjecanje sportaša s invaliditetom sa ili protiv standardnih sportaša, već omogućavanje bavljenjem sportom na razini razvijenosti njegovih sposobnosti po vlastitom izboru. Naravno, ukoliko sposobnost sportaša omogućuje uključivanje na višu razinu sportske

aktivnosti, sa ili protiv standardnih sportaša te ukoliko je to njihov odabir, treba im omogućiti i takvu vrstu integracije.

Na području grada Rijeke postoji trinaest specijaliziranih klubova i društava za osobe s invaliditetom u koje se mogu uključiti i studenti s različitim oštećenjima, kroničnim bolestima i teškoćama, što je jedna od značajnih mogućnosti organiziranog bavljenja kineziološkim sadržajima te izjednačavanja prava s ostalim studentima u domeni sporta.

3.1. Najčešća oštećenja i teškoće s kojima se studenti mogu uključiti u sportske sadržaje osoba s invaliditetom na području grada Rijeke

- a) *Cerebralna paraliza* – oštećenje središnjeg živčanog sustava kojeg karakterizira otežano funkcioniranje i razvoj neuromišićnog i mišićno-koštanog sustava.
- b) *Mišićna distrofija* – kronično progresivno oboljenje mišićnog sustava koje se prepoznaje u postupnoj funkcionalnoj slabosti pojedinih mišića i mišićnih skupina i postepeno dovodi do potpune nepokretljivosti.
- c) *Parapreza* – podrazumijeva djelomičnu oduzetost obje noge.
- d) *Paraplegija* – potpuna oduzetost obje noge.
- e) *Spastična tetrapareza* – djelomična oduzetost ekstremiteta uz naglašeno grčenje mišića – spazmi.
- f) *Tetraplegija* – potpuna oduzetost nogu i ruku.
- g) *Amputacija* – traumatsko ili kirurško odstranjenje dijela ili cijelog ekstremiteta.
- h) *Tjelesni invaliditet kao funkcionalni invaliditet* – nastaje kao posljedica oštećenja lokomotoričkog aparata, oštećenja središnjeg, perifernog živčanog sustava te kao posljedica kroničnih bolesti ostalih organskih sustava.
- i) *Oštećenje vida* – senzoričko oštećenje koje kod osoba uzrokuje slabovidnost ili sljepoću.
- j) *Oštećenje sluha* – jedno od najčešćih prirodnih oštećenja koje rjeđe nastaje i kao posljedica nekih bolesti ili traumatskih ozljeda glave. Očituje se u potpunom gubitku sluha ili gluhoći ili u djelomičnom gubitku sluha ili naglušnosti.

3.2. Tabelarni prikaz klubova i društava na području grada Rijeke za osobe s invaliditetom te oštećenja i kronične bolesti koje se preporučuju u pojedinom klubu ili društvu studentima s invaliditetom

R. Br.	Naziv kluba ili društva	Pojedina vrsta invaliditeta (slovo koje označava oštećenje ili teškoću - gore)
1.	Plivački klub za osobe s invaliditetom	a), b), c), d), e), f), g), h), i), j)
2.	Atletski klub za osobe s invaliditetom	a), b), c), d), e), f), g), h), i)
3.	Stolnoteniski klub osoba s invaliditetom	a), b), c), d), e), f), g), h), j)
4.	Streljački klub invalida	a), b), c), d), e), f), g), h), j)
5.	Košarkaški klub za osobe s invaliditetom	d), g), h)
6.	Tenis klub za osobe s invaliditetom	d), g), h)
7.	Klub dresurnog jahanja za osobe s invaliditetom	a), b), c), d), e), f), g), h), i), j)
8.	Boćarski klub osoba s invaliditetom	a), b), j)
9.	Klub sjedeće odbojke	c), g), h)
10.	Skijaški klub osoba s invaliditetom	a), c), d), e), g), h), i), j)
11.	Riječki športski savez gluhih	j)
12.	Športsko- rekreativni klub slijepih	i)
13.	Društvo za športsku rekreaciju za osobe s tjelesnim invaliditetom	a), b), c), d), e), f), g), h)

4. ZAKLJUČAK

Stječe se dojam da je u Republici Hrvatskoj još uvijek rašireno mišljenje mnogih roditelja, nastavnika pa i jednog dijela liječnika da invaliditet predstavlja barijeru za bavljenje različitim kineziološkim sadržajima. Zadaća je kineziologa na Sveučilištu animirati studente s invaliditetom kako bi se uključili u sportske sredine gdje bi se ugodno osjećali te na taj način demantirati razmišljanja o nemogućnosti i neprimjerenosti bavljenja sportom. Iskustva su pokazala da mnoge osobe s najtežim oblicima invaliditeta, uz redovit i ustrajan rad bez većih teškoća savladavaju motoričke zadatke primjerene njihovoj vrsti kroničnih bolesti ili oštećenja te da se pomoću sporta uspješnije nose sa svojim invaliditetom. Stoga je potrebno i kod studentske populacije napraviti veći pomak u integraciji kroz sport. Ovo je jedan od pokušaja da se kroz stručnu klasifikaciju oštećenja i teškoća preporučuje studentima s invaliditetom određeni sportski sadržaji koji neće biti smetnja zbog njihovog oštećenja ili pomoćnih pomagala koje koriste, već upravo suprotno, doprinos u savladavanju životnih zadataka koji su pred njima. Integracija će se ostvariti samo ako se postigne potpuna suradnja s roditeljima, nastavnicima, klubovima i udrugama specijaliziranim

za rad osoba s invaliditetom. Prema Olimpijskoj povelji bavljenje sportom je ljudsko pravo, a svakom pojedincu mora biti omogućeno bavljenje istim, bez diskriminacije bilo koje vrste i u olimpijskom duhu, što zahtijeva obostrano razumijevanje u ozračju prijateljstva, solidarnosti i *fair playa* [4]. Vođeni ovom tezom možemo zaključiti da poticanjem studenata s invaliditetom na integraciju u specijalizirane sportske klubove na području gdje studiraju, uz intenzivniji suradnički rad kineziologa, Sveučilišnog savjetovališnog centra – Ureda za studente s invaliditetom i Savezom sportova osoba s invaliditetom, možemo im omogućiti na Sveučilištu u Rijeci ravnopravan položaj i u području sporta u odnosu na ostale studente, jer će na taj način imati veću mogućnost uključivanja u sportske sadržaje na području grada Rijeke.

5. LITERATURA

1. Ujedinjeni narodi, Opća skupština (2006). *Konvencija o pravima osoba s invaliditetom*. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske suradnje, Zagreb.
2. Kiš-Glavaš, L. (2012). Studenti s Invaliditetom u sustavu visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj, u: Zbirka priručnika „*Studenti s invaliditetom*“ sv. 1 Opće smjernice, Sveučilište u Zagrebu: Zagreb, (str. 35 – 69).
3. Miholić, D. i sur. (2012). Šport i rekreacija, u: Zbirka priručnika „*Studenti s invaliditetom*“ sv. 7 Slobodno vrijeme, Sveučilište u Zagrebu: Zagreb, (str. 61 – 72).
4. http://www.hoo.htnet.hr/dokumenti/wordpdf/olimpijska_%20povelja/Olimpijska%20povelja-1.9.2004.pdf).
5. http://www.posi.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=273&Itemid=165